

Francesc Maspons i Anglasell en la premsa diària barcelonina (1906-1936)

José Manuel García Izquierdo*

Francesc Maspons i Anglasell (1872-1966) va ser un personatge de primera magnitud a la Catalunya de finals de segle XIX i, sobretot, fins ben superada la primera meitat del XX mercès a la seva tasca com a jurista especialista en dret català i al seu activisme a favor del reconeixement de la sobirania plena del país. Més desconeguda, tot i que igualment força rellevant, tant en capacitat de producció com extensa en el temps, és la seva faceta de periodista i articulista, sempre amatent als esdeveniments més ressenyats i transcendents de la seva convulsa època.

Les primeres vinculacions de caràcter estructural de Maspons amb la premsa es produeixen a començaments del segle XX a empara de la Lliga Regionalista. L'advocat i periodista, seguint l'evolució lògica dels quadres de catalanisme sorgits del Centre Català i el Centre Escolar Catalanista, s'involucra més enllà de la col·laboració esporàdica amb les revistes *La Catalunya*, *Empori* —de la qual serà director, si més no, nominalment— i *La Veu de Catalunya*, el gran diari del catalanisme polític i cultural orientat en la seva primera època per Prat de la Riba.

Tot i que els seus primers escrits no apareixen fins al 1907, l'assalt militar que va patir la redacció la nit dels fets del *Cu-Cut!*, el 25 de novembre de 1905, evidenciarà l'estreta relació que en aquells moments mantenia Maspons i Anglasell amb el rotatiu. Una de les conseqüències de la revolta militar va ser la detenció posterior de Maspons, Manuel Folch i Torres i Josep Morató.¹ Són detingudes, doncs, personalitats civils víctimes de l'assalt, ja que la instrucció els considera responsables indirectes dels aldarulls i de la reacció posterior. De fet, alguns militars van ser increpats l'endemà dels fets al mercat de la Boqueria en sortir de missa i el matí del dia 27 un centenar de policies van haver de dissoldre una concentració de 500 estudiants universitaris a la Gran Via. El rector, fins i tot, acabaria ordenant el tancament de la universitat a les 11 del matí. Els tres detinguts van prestar declaració davant del jutge militar Juan Malpica tinent coronel de cavalleria, qui els va deixar en llibertat.² Malgrat que Francesc Maspons no formava part de la plantilla de redactors del diari, és indubtable que el seu lligam devia ser força íntim i que aquell dia devia ser a la redacció o, si més no, devia viure els fets de molt a prop les jornades immediatament posteriors.

* Universitat Ramon Llull-Blanquerna

1. Josep Maria FIGUERES I ARTIGUES, *La Veu de Catalunya (1899-1937)*, Barcelona, Editorial Base, 2014, pàg. 130. Malgrat que Figueres situa la detenció el novembre del 1935, sens dubte es deu tractar d'un error tipogràfic, atès que, per exemple, Morató havia mort el 1918, dada inclosa al llibre.
2. *La Vanguardia*, 29 de novembre de 1905, pàg. 3. No va córrer la mateixa sort el director nominal del diari, Ignasi Corma i Morales, qui va romandre més temps empresonat.

Al marge d'aquests successos i des del punt de vista estrictament periodístic, Maspons hi escriurà un total de 17 articles, més una reproducció del pròleg que va redactar per al llibre *La primera victòria del Catalanisme*, de Verdaguer Callís. Les seves constants aportacions faran que aparegui esmentat a *La Veu de Catalunya* l'1 de gener de 1907 com a col·laborador del diari. De fet, dos mesos abans hi havia iniciat la seva tasca amb l'article «La universitat castellana», on criticava que al claustre de la Universitat de Barcelona els catedràtics castellans estiguessin a punt de superar en nombre els catalans. Maspons ho atribuïa a una estratègia del centralisme espanyol per aigualir l'ensenyament superior català en una època d'expansió del catalanisme polític. L'advocat i periodista assenyala que, segons un decret aprovat pel comte de Romanones durant el seu pas pel Ministeri d'Instrucció Pública el 1902, les places vacants a catedràtic, abans d'obrir-se a la lliure concurrència, havien de posar-se a disposició de catedràtics d'arreu de l'Estat que volguessin traslladar-se a Catalunya. A la pràctica, doncs, segons Maspons, s'impedia la possibilitat que hi optessin opositors catalans per tal que la universitat quedés fora de control dels «autonomistes». No cal dir que per al jurisconsult es tractava d'una situació que calia subvertir urgentment.

El seu període de màxima producció és entre el 1908 i el 1909, quan Maspons i Anglès hi publica una dotzena d'escriptors. El mes d'abril del 1908, inicia una sèrie de cinc articles titulada «El pressupost de cultura.»³ L'origen dels seus texts es troba en la polèmica desfermada arran de la pretensió de l'Ajuntament de Barcelona d'apostar per l'ensenyament públic mixt i laic. El projecte educatiu, que preveia la construcció de quatre escoles, amb les seves corresponents biblioteques populars, es fonamentava en tres punts essencials: l'ús del català com a llengua de coneixement, la instauració de l'ensenyament mixt en dues de les quatre escoles projectades i l'ensenyament neutre laic; punts, els dos darrers, i especialment el segon, que generaria conflictes i tensions entre les formacions integrants del grup municipal de Solidaritat Catalana, àdhuc dins la mateixa Lliga Regionalista.⁴

L'objectiu, doncs, de l'Ajuntament, recollit a la memòria del projecte, demanava dignificar el sistema educatiu de la ciutat, augmentar els nivells d'alfabetització i millorar les condicions del professorat, als quals es volia contractar en virtut de les seves capacitats i no de les seves relacions amb el poder. El projecte incloïa tres grans institucions: escola maternal (llar d'infants), escola primària de sis graus i una mena d'universitat popular per a adults.

La memòria volia allunyar-se —si més no, en aparença— dels postulats més ideològics i centrar el debat exclusivament en l'àmbit pedagògic. Defensava, doncs, l'ús del català a les escoles adduint que la utilització de la llengua materna de l'alumne millorava la penetració dels coneixements impartits, sense que això significués, tanmateix, bandejar l'ensenyament del castellà. Respecte a la qüestió religiosa, l'Ajuntament, preocupat perquè cap alumne es pogués sentir exclòs, optava per impartir l'assignatura de religió, però com a matèria optativa, no obligatòria.

3. Els articles apareixerien successivament els dies 1 d'abril, 7 d'abril, 8 d'abril, 10 d'abril i 21 d'abril de 1908.

4. Joaquim de CAMPS I ARBOIX, *El pressupost de cultura 1908. Problema d'actualitat*, Barcelona, Rafael Dalmau Editor, 1974, pàg. 14 i 18-19.

Els articles de Francesc Maspons apareixeran a *La Veu* els dies 1, 7, 8, 9 i 21 d'abril, és a dir, en ple debat del pressupost, que seria aprovat en sessió extraordinària el 10 d'abril per 27 vots a favor, inclosos 4 regionalistes, i 7 en contra. Amb una voluntat clara d'influir en la discussió, Maspons inicia la sèrie aplaudint l'Ajuntament de Barcelona pel seu interès per la cultura i l'ensenyament: «[...] primer és fer homes que clavegueres y abans enfortir l'ànima que'l cos». Malgrat que el projecte atorgava un paper més aviat secundari a la religió, el jurisconsult fa ressaltar diferents iniciatives publico-privades encaminades a exaltar l'ànima dels ciutadans i destaca, també, el paper del cristianisme en tot el procés. De fet, el contingut de la proposta pretenia modernitzar la pedagogia catalana millorant el material de les escoles, formant professors a l'estranger i aprovant la gratuïtat de l'ensenyament, a banda de situar el català com a llengua vehicular, apostar per la neutralitat religiosa i barrejar nens i nenes a les mateixes aules. Malgrat les reserves expressades pel jurisconsult en aspectes com l'ensenyament mixt, Maspons es mostra favorable i aposta per assolir punts d'acord entre republicans nacionalistes i regionalistes liberals —àdhuc dins de la mateixa Solidaritat Catalana— al voltant del projecte que volia impulsar l'Ajuntament.

Al segon dels articles, Maspons i Anglasesell comença relatant el que, segons el seu parer, té de positiu la proposta de l'Ajuntament. Abans, però, blasma aquells que creuen que religió i progrés estan oposats. Assegura que la memòria del pressupost està farcida d'elements beneficiosos per a l'alumnat i, per demostrar-ho, elogia les subvencions atorgades a l'Orfeó Català i la Universitat Industrial, així com l'aposta decidida per la creació de la Biblioteca Nacional.

Al tercer article, Maspons i Anglasesell lloa la creació d'una institució que vetlli per l'expandiment de l'ensenyament primari arreu de la ciutat, tal com fan en altres indrets més progressistes d'Europa. Tanmateix, Maspons critica que la junta encarregada de posar-la en marxa estigui constituïda per sis regidors i tres representants dels pares i mares escollits directament per l'Ajuntament, en comptes d'estar dirigida per experts en la matèria. El jurisconsult es pregunta si aquesta decisió no té a veure amb la voluntat del govern d'assegurar-se que els tècnics no discrepin de les seves polítiques. Per evitar qualsevol suspicàcia de sectarisme, Maspons aconsella que aquest punt es refaci.

El dia anterior a la votació, però, la crítica del jurisconsult s'accentua i, aquí sí, desautoritza severament l'aposta per una escola laica, ja que entén que es tracta d'una imposició que atempta contra la llibertat de càtedra dels professors i perquè la immensa majoria de la població de Barcelona és creient, raó per la qual gairebé totes les escoles de la ciutat (526 de 540 l'any 1902) imparteixen ensenyament de religió. Maspons, a més, afegeix que allà on es concentren més escoles «irreligioses» és als barris més mancats de cultura, mentre que a les zones més preparades rebutgen aquest model educatiu. Per tot plegat, defensa que l'Ajuntament no pot al·legar la imposició de la neutralitat sota l'argument, justament, d'expandiment de la cultura.

L'últim dels articles apareix el dia 21 d'abril, quan el pressupost ja ha estat aprovat tot i que la polèmica encara segueix ben viva. Al seu text, Maspons i Anglasesell es mostra, també, clarament contrari a la institució de l'ensenyament mixt. Maspons assegura que, allà on s'ha assajat, els resultats han estat negatius

i que, a més, s'han multiplicat els naixements de fills il·legítims (posa com a exemple els EUA, Portugal i Noruega). De fet, el jurisconsult destaca que a la mateixa memòria municipal ja s'avança que, primer, se'n farà una prova, i que el rendiment final no és clar. Maspons entén que el món està força viciat i lluny d'un nivell de puresa de costums que permeti tancar en un mateix espai nois i noies d'ambdós sexes. Per tot plegat, conclou que la societat no està prou preparada per experimentar amb l'ensenyament mixt: «[...] Reformemnos, donchs, purifiquem l'ambient; y allavors podrem parlarne de la qüestió: abans és un gros contrasentit, és voler entrar per la finestra.» Maspons també recorda que en els congressos pedagògics de Colònia i Nuremberg «no compostos precisament de frares caputxins» es va acordar gairebé per unanimitat que l'educació mixta pertorbava l'ensenyament primari. El seu objectiu, doncs, és legitimar tècnicament les seves opinions bandejant-les de la qüestió religiosa.

Amb tot, Maspons serà vist pels defensors del projecte com un opositor moderat que centrarà les seves crítiques, no tant en el fons de la iniciativa, sinó en les qüestions que més topen amb les seves profundes conviccions religioses.⁵

L'aprovació del pressupost no serà garantia, però, de la seva execució. L'alcalde monàrquic, Domènec Sanllehy, al·legant que el contingut del text superava les competències pròpiament municipals, va suspendre la base 5a del pressupost relativa a l'ensenyament neutre de la religió, el punt més conflictiu del programa pedagògic, i va obrir, així, la porta a la posterior anul·lació total del projecte.

Sensible a tot allò que atenyia el món de l'ensenyament, entre octubre i novembre del 1908 Maspons i Anglasesell publica a *La Veu* tres articles sota el títol «El problema de l'ensenyança catalana segons el Sr. Royo Villanova». Maspons rebutja les tesis contràries a l'autonomia catalana, sobretot les referents a l'ensenyament, expressades per Antonio Royo Villanova al seu llibre *El problema catalán*. El jurisconsult retreu les paraules de Royo que consideren que les reivindicacions catalanes són estrictament de caràcter polític i que mai han mostrat un interès pel món de l'ensenyament afirmant que les iniciatives catalanes en el camp de l'educació sempre han estat vedades o boicotejades pel poder estatal. Maspons recorda que el catalanisme és un moviment transversal i plural que desitja expressar-se en tots els camps de la societat, «és un poble que vol ser i fer». El jurisconsult conclou asseverant que el catalanisme creix de manera assenyada i ordenada, d'aquí que, després de bastir un moviment polític, a continuació reixin reclamacions d'altres tipus com les polítiques educatives.

Amb el canvi d'any, Maspons i Anglasesell inicia una sèrie de dos articles titulada «La llei immoral». Maspons critica que la comissió de disciplina de la Universitat de Barcelona imposés un càstig col·lectiu per una sèrie d'aldarulls ocorreguts a finals del 1908 a tot l'alumnat i no se centrés a descobrir els autèntics responsables de les destrosses, que van afectar vidres, material científic i, fins i tot, la integritat d'algun professor. El jurisconsult es mostra contrariat per la represàlia indiscriminada que ateny també alumnes del tot innocents. El 13 de gener, Maspons reprèn l'escrit i insisteix en la crítica a l'arbitrarietat del cas-

5. Alfred PÉREZ-BASTARDES, *Barcelona davant el pressupost extraordinari de cultura de 1908*, Barcelona, Editorial Mediterrània, 2003, pàg. 63.

tig i reclama un canvi en la llei d'instrucció pública per tal que no es puguin repetir situacions similars.

Ja a l'abril, el dia 29, la política més de partit pren protagonisme als seus escrits amb l'article «L'actitud del Comitè». Per la proximitat de les eleccions municipals del mes de maig, Maspons decideix desacreditar l'actuació del Comitè de Defensa Social, una agrupació conservadora i catòlica recordada més endavant pel seu anticatalanisme. El jurisconsult revela com, durant una reunió a la que va ser convidat durant la polèmica pel pressupost de cultura de l'Ajuntament de Barcelona un any abans, els responsables del comitè li van confessar que la seva oposició a consensuar les partides pressupostàries tenia com a gran objectiu enfonsar la Lliga. Maspons i Anglasesell, que s'havia mostrat conceptualment a favor del projecte del Govern barceloní malgrat discrepar del laïcisme i l'ensenyament mixt, critica sense paliatius que es prioritzi el partidisme del comitè per sobre de la unitat d'acció del catalanisme i, de retruc, busca minimitzar l'erosió que l'agrupació pugui ocasionar a les aspiracions electorals de les formacions que havien configurat Solidaritat, especialment, la Lliga.

Passat l'estiu, i amb els fets de la Setmana Tràgica ben presents, Maspons i Anglasesell publica l'article «La pacificació dels esperits». Maspons hi critica que l'arribada dels liberals al poder estatal no hagi servit per erradicar les proclames revolucionàries i anticlericals de la seva premsa afí i del Partit Radical de Lerroux. El jurisconsult, fervent catòlic practicant, blasma que es continuïn fent exhibicions públiques dels atacs que van rebre edificis religiosos i es faci apologia dels qui els van protagonitzar. Maspons i Anglasesell el conclou reclamant al Govern de Segismundo Moret que freni aquesta ostentació pública d'anticlericalisme.

A partir d'aquí, la presència com a columnista del jurisconsult a *La Veu* decau gairebé en picat. El 1911, dins del suplement *Fulla agrícola*, Maspons i Anglasesell hi publica únicament l'article «Sobre el problema del vi». Maspons reflexiona sobre la problemàtica del vi adulterat que es ven a les comarques de muntanya, territoris on no hi ha vinya i, per tant, grans consumidors d'aquesta beguda. L'advocat i periodista, a partir d'una conversa mantinguda amb un conegut de la zona, relata que la millor opció és que els productors vinguin el vi directament a les comarques de muntanya, però amb la complicitat dels organismes agrícoles del territori, per tal de superar, així, la desconfiança dels compradors, farts del vi adulterat.

No serà fins a finals del 1915 que tornarà a plasmar les seves reflexions de caràcter més jurídic i polític. En l'edició del 5 de novembre, Maspons publica l'article «Abans i ara. Com resolva el Govern de Catalunya els conflictes semblants als actuals», on explica el funcionament legal de les antigues institucions catalanes. Concretament, i prenent com a base Joan Pere Fontanella, el jurisconsult detalla les mesures legals endegades pel Consell de Cent per tal de protegir el comerç català i afavorir les exportacions. Tot plegat serveix al jurisconsult per fer ressaltar la sobirania plena de què gaudia Catalunya abans del 1714 i les vastes relacions internacionals teixides amb altres nacions del món, representades pels seus diplomàtics i governants.

Potser producte del distanciament ideològic que progressivament es va produint entre Maspons i la Lliga, l'advocat i periodista no torna a col·laborar amb

La Veu fins al 1917, quan hi escriu dos articles. El mes de febrer, Maspons i Anglasesell publica «Pel nostre dret nacional. El projecte d'Apèndix balear al codi civil». A l'article, Maspons justifica que, malgrat la personalitat pròpia de les Balears, els catalans no poden restar al marge del debat existent a les Illes al voltant de la possible aplicació del nou codi civil espanyol a l'arxipèlag atès els lligams històrics de germanor existents entre ambdós pobles. El jurisconsult, sempre proper a tot allò que succeeix a les quatre illes, defensa la personalitat del seu dret històric avantposant-lo a l'espanyol, que considera aliè a la tradició balear. Maspons hi detecta uns primers moviments anàlegs al renaixement català i confia que s'enforteixin fins a evitar la suplantació d'un codi per l'altre.

La col·laboració següent tindrà un fort component personal. Coincidint amb la sobtada mort de Prat de la Riba l'1 d'agost, Maspons i Anglasesell li ret un sentit homenatge a l'article «L'art del governant». El jurisconsult repassa l'última conversa mantinguda amb Prat al seu despatx presidencial de la Mancomunitat i elogia la seva figura recordant-lo com un home preocupat per l'acció de govern i per la dificultat de saber delegar responsabilitats. La intimitat desvetllada de la conversa denota la complicitat que totes dues figures havien assolit amb el pas del temps.

El darrer escrit de Maspons al rotatiu apareixerà a començaments de juliol del 1919, i en realitat es tractarà de la reproducció del pròleg que el jurisconsult redactaria per al llibre *La primera victòria del Catalanisme*, de Verdaguer Callís. Maspons destaca la vigència i modernitat del text malgrat tractar-se d'una relació històrica dels inicis del catalanisme cultural i polític, alhora que elogia la figura de Narcís Verdaguer i la seva tasca a favor de la integritat del dret català. Tot plegat, segons Maspons, serveix per abstraure el catalanisme del seu inicial romanticisme i situar-lo al nivell de la reivindicació jurídica mitjançant el dret.

Possiblement, la llunyania que anava experimentant Maspons respecte als postulats més nacionalment moderats de la Lliga farà que l'advocat i periodista no només deixi de col·laborar amb *La Veu de Catalunya* sinó que les referències a les seves planes desapareguin durant les dues darreres dècades de vida del diari. Tanmateix, fidel a la seva visió transversal del catalanisme, Maspons servaria la relació personal amb molts dels dirigents de la formació i els professionals del rotatiu, tal com demostra que participés als congressos de minories nacionals de Ginebra amb el beneplàcit de Cambó i que prologués el llibre *La nit del 6 d'octubre a Barcelona*, dels periodistes Joan Costa i Deu i Modest Sabaté.

Més enllà de *La Veu*

L'obra periodística de Maspons i Anglasesell a la premsa diària barcelonina de l'època es repartirà, bàsicament, entre *La Publicitat* i *El Matí*, a banda d'alguna altra col·laboració esporàdica amb altres rotatius com *La Rambla*, que parlen de la transversalitat del pensament i l'acció de l'advocat i periodista. A començaments de la dècada de 1920, i just quan Maspons ha intensificat les seves demandes envers la plena catalanització del món jurídic mitjançant la posada

en marxa de la Unió Jurídica Catalana, publica un article el 16 de novembre a *La Publicitat* on es mostra crític pel nomenament des de fora de Catalunya de jutges, notaris, registradors i funcionaris diversos.⁶ El jurisconsult no qüestiona la seva validesa individual i professional, sinó que troba del tot inapropiat que aquesta facultat no es pugui exercir directament des de Catalunya. Maspons, que també critica que l'Església estigui dirigida des d'Espanya, parla d'un «divorci cada dia major» amb l'Estat. L'objectiu, a parer del jurista, és que bisbes i jutges actuïn al servei de l'executiu estatal. Maspons i Anglasesell reclama, doncs, que els camps de la justícia i l'organització eclesial no estiguin intervinguts pel Govern espanyol reivindicant el tret diferencial dels catalans.

Les vicissituds polítiques del moment també marquen la seva actuació. Pocs anys després, Maspons s'enfronta públicament a la dictadura mitjançant un article publicat al diari *El Matí* on critica l'avantprojecte de nova constitució estatal perquè el text parteix de la base que Espanya és una única nació constituïda en estat. El jurisconsult distingeix entre *nació* i *estat*, ja que entén el primer concepte com una realitat natural i el segon, com una organització purament política. Que Espanya no reconegui implícitament Catalunya com a nació esdevé, al seu parer, una ficció que, inevitablement, farà fracassar el nou redactat.⁷

A banda d'algun altre article més de caràcter costumista,⁸ just en l'interval entre la fi de la dictadura de Primo de Rivera i la proclamació de la República, Maspons aprofitarà per recordar i analitzar els intents que una dotzena d'anys abans s'havien impulsat des de la Mancomunitat per tal de dotar Catalunya d'un text estatutari que regeixi el seu, aleshores, incipient autogovern. Després d'unes primeres bases redactades el novembre del 1918, el gener de l'any següent la institució impulsa un projecte d'Estatut que, finalment, no reeixiria per l'oposició del Govern de l'Estat. Maspons hi reflexiona en una sèrie d'articles apareguts a les planes del diari catòlic *El Matí*, just abans de la proclamació de la República.⁹ El jurisconsult nega entitat autònoma al projecte redactat per la Mancomunitat i defensat a Madrid per una comissió de diputats catalans perquè el considera una concessió descentralitzadora de l'Administració espanyola més que no pas el reconeixement del principi de dret d'autonomia de Catalunya. Tot amb tot, Maspons i Anglasesell ho considera un avenç respecte a la llei provincial, previ a la dictadura de Primo de Rivera, i que, malgrat les seves restriccions, serviria per impulsar la Mancomunitat. El nacionalisme exigent de Maspons es combina, doncs, amb unes dosis de possibilisme pragmàtic no gens habitual en el seu tarannà.

Però, sens dubte, la redacció, votació i aprovació definitiva de l'Estatut català del 1931 esdevindrà un dels moments àlgids de Francesc Maspons quant a la seva incidència pública i popularitat. Ben aviat, durant l'inici de la discussió un mes i escaig després de la proclamació de la República, Maspons i Anglasesell

6. FRANCESC MASPONS I ANGLASELL, «Les funcions de Gràcia i Justícia», *La Publicitat*, 15.532 (16 de novembre de 1922), pàg. 3.
7. FRANCESC MASPONS I ANGLASELL, «El projecte de nova Constitució d'Espanya», *El Matí*, 54 (25 de juliol de 1929), pàg. 1.
8. FRANCESC MASPONS I ANGLASELL, «El nom de Collserola», *La Publicitat*, any L, número 17.028 (28 d'octubre de 1928).
9. FRANCESC MASPONS I ANGLASELL, «L'Estatut d'Autonomia de la Comissió Extraparlamentària», *El Matí* (22, 24, 26 i 28 de febrer de 1931).

publica un article al diari La Rambla on comença a espigolar la seva posició envers l'Estatut de Catalunya.¹⁰ El jurisconsult inicia la seva argumentació marcant diferències entre *constitució* i *pacte federal*. Per a l'advocat i periodista, el primer dels texts legals estableix les normes per les quals s'ha de regir un poble mentre que el segon fixa els principis de relació que un poble ha de mantenir amb un altre. Maspons entén que l'ordre natural ha de ser primer la constitució i després el pacte federal, atès que, per unir dues parts, han d'existir prèviament i s'han de reconèixer. Tot i així, aporta exemples de diferents indrets d'Europa (Irlanda i Anglaterra, Rutènia i Txecoslovàquia) on l'ordre seguit és l'invers. Tanmateix, el jurisconsult considera que un poble que ja té promulgada una constitució, en el moment que s'uneix federalment a un altre sacrifica part del seu text legal o, si encara no ho ha fet, ha d'adaptar la seva constitució a les necessitats del pacte, i aquest és, al seu entendre, el cas de Catalunya. Per a Maspons, els catalans han de redactar la seva carta magna pensant per endavant en la manera d'encabir-la segons l'acord d'unió establert amb la República espanyola o bé entaforar constitució i pacte en un sol document. Basant-se en un decret promulgat per la Generalitat relatiu a la seva organització, l'advocat i periodista interpreta que aquesta segona opció és l'escollida pels governants catalans. Atesa la seva doble condició, constitucional i federal, el document que haurà de ser aprovat pels ajuntaments no és anomenat ni *constitució* ni *pacte*, sinó *estatut*. Novament Maspons, donant una lliçó del seu profús coneixement del dret internacional, recorre a exemples de tot Europa per mostrar diversos casos d'unió entre pobles, recordant que majoritàriament predomina una tercera opció a les ja expressades amb anterioritat: cada poble integrant de la federació redacta la seva pròpia carta magna a partir dels límits que estableix una constitució federal. L'autor de l'article entén que totes les opcions tenen els seus avantatges i inconvenients. En el cas triat per la Generalitat, Maspons detecta un important contratemps, atès que, com que l'Estatut ha d'ésser aprovat per les Corts espanyoles perquè conté el pacte d'unió, Catalunya no el podrà modificar mai per ella sola; és a dir, el poble català perdrà la facultat primordial de modificar la seva constitució sense la intervenció i consentiment d'Espanya. Això no obstant, el jurisconsult aconsella superar aquest inconvenient introduint-hi un article que permeti, precisament, alterar tot allò que es refereixi exclusivament a funcions o serveis d'ordre interior català. D'aquesta manera, al seu parer, se solucionarà l'esmentada limitació i es gaudirà, paral·lelament, de l'avantatge de fugir del sistema de lleis generals d'Espanya que, segons Maspons, tant va perjudicar Catalunya durant el regnat de la casa Borbó. L'advocat i periodista tanca el seu article assenyalant que, si l'Estat espanyol estés un model d'organització federal arreu, la personalitat pública catalana quedarà equiparada a la d'altres territoris que l'hauran obtingut més per obra d'una llei que no pas per la seva naturalesa.

Pel que fa al seu activisme polític durant la República, la Llei de contractes de conreu ocuparà bona part del seu interès, palesat a la premsa de l'època. Maspons escull *El Matí* i *La Rambla* per definir la seva posició pública envers la

10. FRANCESC MASPONS I ANGLASELL, «L'Estatut de Catalunya», *La Rambla*, 68 (18 de maig de 1931), pàg. 7.

polèmica normativa.¹¹ El juriconsult critica durament ERC perquè entén que la formació absorbeix les institucions catalanes en benefici de la seva política de partit. La concessió que, al seu parer, significa l'Estatut, legitima plenament el pas del Govern estatal de recórrer en contra de la llei catalana al Tribunal de Garanties. D'aquesta manera queda palesa la submissió competencial de la Generalitat envers la República espanyola.

Sembla un somni
Per a començar les obres del Port Franc de Barcelona

Una conversa interessant amb el conseller municipal Vicenç Bernades

El projecte del Port Franc de Barcelona, que té com a objectiu principal la creació d'un port franc, és un projecte que té una gran importància per a la ciutat de Barcelona. El conseller municipal Vicenç Bernades ha estat entrevistat sobre aquest projecte i ha explicat que és un projecte que té una gran importància per a la ciutat de Barcelona. El projecte consisteix en la creació d'un port franc que permetria a les empreses que treballen a Barcelona aprofitar-se de les facilitats que ofereix un port franc. A més, el projecte també té un gran impacte econòmic per a la ciutat de Barcelona.

VICENÇ BERNADES

El projecte del Port Franc de Barcelona, que té com a objectiu principal la creació d'un port franc, és un projecte que té una gran importància per a la ciutat de Barcelona. El conseller municipal Vicenç Bernades ha estat entrevistat sobre aquest projecte i ha explicat que és un projecte que té una gran importància per a la ciutat de Barcelona. El projecte consisteix en la creació d'un port franc que permetria a les empreses que treballen a Barcelona aprofitar-se de les facilitats que ofereix un port franc. A més, el projecte també té un gran impacte econòmic per a la ciutat de Barcelona.

El projecte del Port Franc de Barcelona, que té com a objectiu principal la creació d'un port franc, és un projecte que té una gran importància per a la ciutat de Barcelona. El conseller municipal Vicenç Bernades ha estat entrevistat sobre aquest projecte i ha explicat que és un projecte que té una gran importància per a la ciutat de Barcelona. El projecte consisteix en la creació d'un port franc que permetria a les empreses que treballen a Barcelona aprofitar-se de les facilitats que ofereix un port franc. A més, el projecte també té un gran impacte econòmic per a la ciutat de Barcelona.

Tema candent
La Llei de Contractes de Conreu

El senyor Maspons i Anglasesell fa una addició a la seva resposta a la nostra enquesta

El senyor Maspons i Anglasesell ha estat entrevistat sobre la seva resposta a la nostra enquesta sobre la Llei de Contractes de Conreu. Ha explicat que la seva resposta és que la Llei de Contractes de Conreu és una llei que té una gran importància per a la ciutat de Barcelona. La llei té un gran impacte econòmic per a la ciutat de Barcelona i és una llei que té una gran importància per a la ciutat de Barcelona.

MASPONS I ANGLASELL

El senyor Maspons i Anglasesell ha estat entrevistat sobre la seva resposta a la nostra enquesta sobre la Llei de Contractes de Conreu. Ha explicat que la seva resposta és que la Llei de Contractes de Conreu és una llei que té una gran importància per a la ciutat de Barcelona. La llei té un gran impacte econòmic per a la ciutat de Barcelona i és una llei que té una gran importància per a la ciutat de Barcelona.

El projecte del Port Franc de Barcelona, que té com a objectiu principal la creació d'un port franc, és un projecte que té una gran importància per a la ciutat de Barcelona. El conseller municipal Vicenç Bernades ha estat entrevistat sobre aquest projecte i ha explicat que és un projecte que té una gran importància per a la ciutat de Barcelona. El projecte consisteix en la creació d'un port franc que permetria a les empreses que treballen a Barcelona aprofitar-se de les facilitats que ofereix un port franc. A més, el projecte també té un gran impacte econòmic per a la ciutat de Barcelona.

El projecte del Port Franc de Barcelona, que té com a objectiu principal la creació d'un port franc, és un projecte que té una gran importància per a la ciutat de Barcelona. El conseller municipal Vicenç Bernades ha estat entrevistat sobre aquest projecte i ha explicat que és un projecte que té una gran importància per a la ciutat de Barcelona. El projecte consisteix en la creació d'un port franc que permetria a les empreses que treballen a Barcelona aprofitar-se de les facilitats que ofereix un port franc. A més, el projecte també té un gran impacte econòmic per a la ciutat de Barcelona.

El senyor Maspons i Anglasesell ha estat entrevistat sobre la seva resposta a la nostra enquesta sobre la Llei de Contractes de Conreu. Ha explicat que la seva resposta és que la Llei de Contractes de Conreu és una llei que té una gran importància per a la ciutat de Barcelona. La llei té un gran impacte econòmic per a la ciutat de Barcelona i és una llei que té una gran importància per a la ciutat de Barcelona.

El senyor Maspons i Anglasesell ha estat entrevistat sobre la seva resposta a la nostra enquesta sobre la Llei de Contractes de Conreu. Ha explicat que la seva resposta és que la Llei de Contractes de Conreu és una llei que té una gran importància per a la ciutat de Barcelona. La llei té un gran impacte econòmic per a la ciutat de Barcelona i és una llei que té una gran importància per a la ciutat de Barcelona.

EN LA INTIMITAT DE VOSTRE MANS, JACOB CAL QUE LA VAGUELA D'UN CENT S'IGUALI EN UN RECORS PER A LA MARA.

J. ROCA
 FASSIS DE SPALIA
 ES UN AGENT DE QUALITAT

L'escuma cremosa de HENO de DRAVIA

doncs s'usa per a la higiene i el confort.

DRAVIA

Article de F. Maspons i Anglasesell sobre la Llei de Contractes de Conreus, a La Rambla del 28 de maig de 1934. AHCB D1930.

11. Francesc MASPONS I ANGLASELL, «L'episodi de la Llei de Contractes de Conreu», *El Matí*, 1.549 (maig del 1934).

Per tot plegat, l'advocat i periodista demana unitat i una retirada dels representants i dels advocats de la Generalitat del Tribunal de Comptes per tal de no legitimar un òrgan que actua, al seu entendre, contra els interessos de Catalunya.¹² Així mateix, Maspons reclama la convocatòria d'eleccions parcials per cobrir les vacants existents al Parlament amb elements nous deslligats de partits. L'objectiu és obtenir una força moderadora que serveixi de contrapunt a la política de partits que absorbeix la cambra i que vigoritzi la Generalitat contra la impossibilitat d'aplicar l'Estatut aprovat pel poble en plebiscit. A més, Maspons aconsella conservar aquesta força un cop es reintegrin els diputats de la Lliga per tal d'atorgar una qualitat superior que la que dona la lluita de dos partidismes enfrontats. El rejuveniment del Parlament ajudaria, al seu entendre, a afrontar qüestions de vital importància com la Llei de contracte de conreus, el Tribunal de Garanties i d'altres de similars.

Poc després,¹³ el jurisconsult indica, novament, que el problema és nacional i no de partit, malgrat assenyalar que les esquerres l'han convertit en un cavall de batalla enfront d'una dreta espanyola marcadament anticatalana, i demana que la solució arribi a partir d'un gran acord de país. Maspons reclama uns dies de treva que permetin, mentrestant, que un grup d'experts independents elabori un nou text aglutinador i transversal. Conclou la tasca, l'advocat i periodista suggereix que la nova llei sigui aprovada en referèndum pels ajuntaments i pel Parlament i, a continuació, ratificada per les Corts estatals. Tot i que la forta polarització política del moment difícilment pot permetre un acord d'aquestes característiques, el jurisconsult el projecta com l'única solució possible per arribar a una pau social i salvar les diferències polítiques entre partits, en un misatge d'unitat nacional molt propi del pensament de Maspons.

L'ensulada que suposarà la guerra del 1936 i el triomf del bàndol insurrecte farà que l'acció periodística de Maspons i Anglasesell deixi de canalitzar-se mitjançant els diaris autoritzats de l'època i que la seva producció periodística se centri en la publicació de llibres i assaigs i, sobretot, en revistes periòdiques, bona part de les quals, clandestines o bé publicades directament a l'exili.

12. *La Rambla*, 232 (28 de maig de 1934), pàg. 2.

13. Francesc MASPONS I ANGLASELL, «Una lletra del Sr. Maspons i Anglasesell», *El Matí*, 1.576 (19 de juny de 1934).